

ՆՈՐ ԵՐԳԵՐ

ՎԻԿՏՈՐԻԱ ԱՂԱՆՈՒՐԻ

ՏԵՍԻՆ

Ահեղօրէն երկընցած իր սեւ կուճէ
Աթոռէն, բարձր՝ ոսկիակուռ վրաններու
Շուքին մէջ, նէ աշուրներով զազանի
Կը նայի վար փռիին մէջ դէզադէզ
Գերիներու կոյտերուն. հոն են բերուած
Հըպատակներն ապրտամբ, զերդ ըսպանդի
Համար կապուած նախիրներ:

Մարդ մը ձեռքով
Կը վերցընէ պողպատ տապար մ'աճազին,
Որ իրիկուան վերջալոյսին կարմիրով
Փայլանկացայտ՝ կ'ըսէ կարծես թէ՝ «Որո՞նք»:

Շուրջը՝ մարգին եւ ժայռերուն ուերկնաբերձ
Գահին վերայ կարծես արիւն՝ կ'անձրեւէ:

Ահաւասիկ տիրուհիին շըթներուն
Վրայէն սարսուռ մըն է կ'անցնի, բայց որ չէ՝
Գըթութեան, նէ կը թըւէ հապ ըլտապով
Մահամըճնիներն: Եւ հուսկ իրեն հարցնողին
Ակնարկին վրայ՝ յանկարծակի ելլելով
Ու բանալով շնտ ձեռքն ահեղ շարժումաճքով՝
Որ կը մերժէ աճէն աղբոս, պաղատանք,
Ատեւութեամբ կերկրացած իր ձայնով
Նէ պատասխան կու տայ անյապ՝ «Ամէ՛նքն ալ»:

Ի ՎԵՑԵՐՈՐԿ ՀԱՐԻՐԱՄԵԱԿ

ՎԻՐԱԼԵԳԻԱՅԻ ՀԻՄԱԽԵԲԻՆ

Ահա ցնորքները ցընծուն
Նըւիրական դամբանէն
Կը ցատկեն դուրս՝ իտալեան
Պարծանքներուն՝ հըրճուալից,

Կարծես շտապով՝ մարտական
Խըմբումներու վազելով.
Տէգերը պերճ կը ցըցոտին
Պարլէզդայի նշաններով:

Բայց չէ ոսոխ դրօշին թեւն՝
Որ բաց հովին ու ծալծալ՝
Վերկենցաղ գունդը փորձի
Եւ վըտանգի կը կանչէ.

Ոչ խաղմական հորձք ու թափ
Եւ ոչ գոռոզ գըրգիտներ.
Զի աշխարհի կը ժըպտի
Խաղաղութեան կուռքն այսօր.

Միայն շահու ապիրաս
Ծարաւն իրեն չըկանչէ
Թընդանօթին իրաւունքն
Որ կողոպուտը պըճնէ:

Հաւատարիմ լոկ հառաչն
Երգերու՝ ձեզ կը թըւի,
Ո՛վ դիւցազանք ժողովուրդ
Պղինձի, կուճի վրայ ֆանդակ:

Ուրիշ պաշտման մըտադիր՝
Տաղտկացած ձեր դափնիէն՝
Ողջերն մեռած կը թըւին,
Մեռածներն ողջ կը թըւին:

Մեր անշըրդի օրերուն
Կ'անր ու նըսեմ այերէն
Կ'անցնիս ու չես դառնար դուն
Ֆիէրամոսգա Հեկտոր:

ՆԱՌՈՒԵԱԿԵԱՆ ՁՐՈՅՅՆԵՐ ԵՒ

Ք ՅՆՈՐԳՆԵՐ Ք

(ՆԿԱՐ Ա. ՄՈՒՆԹԻ)

Քաղաքակա՛ն կըրիններ
Եւ մոլուցքներ անխա՛ն,
Ապականակք ու եղծիչք
Դափնեպըսակ՝ կամ գրեթէ՛.
Եւ ո՞վ խէժով առածի՞ց
Չնւռած չինուած օրէնքներ,
Յարմար՝ դէպքին համեմատ՝
Երկըննալու, կարճնալու.

Ո՞վ աշխարհիկ դուք նենգեր,
Վէցհազարեակ սրահներու,
Թիապարտի սաղարաններ
Առաջնութեան մըրցանքի.
Ո՞վ լրագիրներ, լրագիրներ,
Որ մեծագէզ կոյտներով
Առաջնորդող յայտնածի
Կը խըմորէ՞ք դուք աշխարհն.

Շունչին դիմաց արուեստին
Սն ցըրուեցէք, Կ'իջնէ ան
Մեզի՛ չըքնաղն, որ հոգւոյն
Կը հասկընայ պիտութիւնն,
Հին ըզգեստովը կու գայ
Չոր մեռած դար մը հագցուց,
Եւ կը բանայ մեզի դուռն,
Երազներու դուռը մեծ:

Կախարդական շողիւններն
Հրաշագործակ մականին
Դաղիկներով կը պըճենն
Մորենիներն անգամ մերկ.
Եւ ժողովուրդը կ'անցնի,
Կ'անցնի զըւարթ ցնորքներով,
Բանաստեղծներն ու կոյսերն,
Հրեշտակապետքն ու տըղաքն:

Ի՞նչ փոյթ ձեզի տարիներն.
Ամենազօր կախարդին
Գաւազանիկը լուսեղ
Առուգութիւն կը չնորէ.
Ի՞նչ փոյթ թէ՛ զձեզ կը բաժնէ
Մեր սէրէն բախտը. բախտէն
Հըզօրազոյն է բարի
Վըհուկը, ինչ Գաղափարն:

Կ'առողջացնեն ծիծաղկոտ
Երկրին ծաղկունքն ու խոտերն
Ամէն ցաւերն ու մարդոց
Բոլոր կըծու կըռններն.
Ու մեր աչքերը՝ ամէն
Թոյնէ վըճիտ ու մաքուր
Պիտի նկատէ զուարթալոյս
Գեղեցկութիւնն աշխարհի:

Չոր օրինակ մոռացման
Աւազանին մէջ՝ կը միճմ
Կը մըխըրճմ միտքս՝ անմեղ
Ախքներուն մէջ՝ չըքնաղ
Առասպելաց՝ եւ յաղթած
Ամէն կըրծող հոգ ու ցեց՝
Աստղերուն հետ կը խօսիմ,
Կը խօսին հետքս աստղերն:

ՃԱԿԱՏԱԳՐԻ

Ճակատագրին խարազանին տակ կ'անցնի
Սրարչաւ մոլուցքը ձիւրուն, հանելով
Տիեզերքի դաշտերուն մէջ՝ ահաւոր
Մըրրիկներու, փայլակներու ծըփանքներ:

Կը բարձրացնեն մարդիկ թատուն՝ յամրաքայլ
Գըմբէթ՝ կոթող նեղ ածուին մէջ իրենց.
Համարելով վեհ խօսք մ'ըսել՝ հեռաւոր
Ժողովըրդոց եւ հեռաւոր ազգերու:

Բայց կառավարն հըզօր սանները թողած
Ճակատագրեալ հետքին վրայէն կը քըչէ
Ձիւրն, եւ այն քըրտնած կոյտներն աւազի՝
Անգիտակից՝ կը շախմատէ, կը փըշըշէ:

ՏԻԿԻՆ ԼԱԻՐԱՅԻՆ

Տիկին Լաւրա երկնակապոյտ աչքերով,
Ո՛րքան հեռու է այն օրն
Երբ դէպ ի վեր արքայութիւն թեւեցիր:
Երկիրն իր գէմքը Գոթեց,
Եւ փոխցին ձորձերն, զգեստներն, հանդերձներն:
Եւ տիկինները սեռ գարձան ու զոռոգ.
Հովիտներէն եւ առապար շեպերէն,
Ամէն ճամբէ՛ աւելի
Անհարթ ու կորդ քան գիտութեան՝ կը մազլեն
Կ'երթան՝ թեթեւ, եռանդուն,
Խրոխտ՝ առնական շարժումաճով,

Եւ անոնց առջեւ չեն ծոիր ու թեթիր
 Դոր ասպետներն, եւ ոչ ալ
 Գողտրիկ, քրնքուշ մտածումներ
 Կ'արթընցընեն ըլտապոտ
 Տարփաւորաց կուրծքին մէջ:
 Անթիւ «հրեշտակ - ուհիներն»
 Ոչ եւս «համեստ» պարկէշտ խոնարհ ճակատով»,
 Ալ ուղղաբերձ եւ սընապարծ խրոխտալից,
 Այժմեան՝ արդի տէրերէն
 Հաւասարներ կը հկատուին,
 Կը սիրուին շուտ, եւ գրեթէ
 Այժմախօրէն .... ամէնքն ալ:

ԱՆՁԲԻՆԻՆ ՂԵՐՁ

Կը ծռեն ամպերը թւերնին
 Արեւելքէն փչող գո՛վ շունչէն,
 Խոտին, տունկին մէջ կը ճօճան
 Արեւակնէ նուրբ կամուրջներ:

Ոչ եւս վարն հոն կանանչ ու թուխ
 Գոյնը տրդմուտ ճահճններու,
 Ալ անտառին բացատտանէն
 Լիճը գոհար կը պըսպղղայ:

Արթընցիր, իմս հողի, նման՝
 Դաղկին՝ շաղստ ածուներուն՝
 Կըքած դեռ եւրս տարափն,
 Չըքնաղ է կեանքն, արեւ կայ դեռ:

ԱՌ ՂԵՐԱՐՏՈՅ ՄԱՅԷԼԼԱ

Ո՛վ կը յիշէ զայն, ո՛վ գիտէ
 Թէ ի՞նչ բուժիչ աղբիւր էր այն՝
 Իր տառապող եղբօրն համար.
 Կը հարցընեն ամէնքն. «Ո՛վ էր»:

Խոնարհ, աղքատ՝ ունէր միայն
 Հարըստութիւն մը լուկ, չի տար
 Դըպրոցը այս դըժնէ դարուն
 Դմանօրինակ հարըստութիւն:

Ինչպէս կիզիւ արեւուն տակ
 Հընձող մըշակը կը վազէ
 Դէպ ի առուն սիրափափաք,
 Դարաւահիւծ ու պապականձ,

Այսպէս հեքոտ՝ բորբ կը վազէր
 Դարաւ բարիք ընելու ան,
 Ապերշնանիկ ու չարաբաստ
 Հիւանդներուն եւ կոյրերուն:

Ջինջ աղբիւրին քով չըզգացին
 Հրակէզ շըրթներն այնչափ հաճոյք,
 Ինչպէս այն քաղցըր մենակեացն
 Իրբ կը դընէր դեղ ցաւերուն:

Արդ բարձրաբերձ ժայռերուն վրայ
 Վերն հոն վանքին մէջ հանդարտիկ,
 Կը քընտնայ, եւ ամպն ու հողն
 Աղէկ գիտին թէ ան Ո՛վ էր:

ԱՆՔԻՏԱԿԻՅ ՀԱՊԻՆԵՐ

Դանդաղ եգնելն եղջիրներով խայտաբղէտ՝
 Որ կ'արածին մարգին վրայ,
 Եւ մերթընդմերթ կանգ առնելով կը ծրծեն
 Օդն որ կ'անցնի կը դառնայ.
 Ու կը նային հեզիկ խոտին՝ որ կը ծոի
 Ու վեր կ'ելլէ դողդոջուն՝
 Անոր կամքին խաղալիկ,
 Եւ ծաղկաթիթիթ ափունքներն,
 Եւ կարկաչոտ՝ հոտուն շուրն,
 Եւ հորիզոնն անզրոււ,
 Ի՞նչ կը խորհն. ի՞նչ կ'անցնի
 Այն բերբերուն մէջ քընէած ու դանդաղ,
 Ջորս երբեք չի ճեղքեր փայլակ մ'յանկարծոյն,
 Իրբ կը թւի կենալ երբեմն իբր արձան՝
 Անգիտակցի՞ վայրկեանին,
 Արօտին, շրին եւ միւս ամէն բաներուն:
 Ժամանակները արդեօք
 Չեն՞ բըղխեր վեր մառախլապատ ու չըմօր
 Այն մըտքերուն մէջ՝ անգործ
 Երկայնածիճ ժամերուն,
 Յիշատակներ՝ ուրիշ հին
 Ժամանակի լազգերու:

Թարգմ. Հ. Ա. ՂԱԽԿԵԱՆ

